

V SPOMIN

dr. Francetu Lahu
(1923-1998)

Letos po poletnih dopustih nas je težko prizadela vest o smrti dolgoletnega sodelavca IEVT, doktorja fizikalnih znanosti, pronicljivega raziskovalca, aktivnega člana Društva za vakuumsko tehniko Slovenije (DVTS) in več let tudi njegovega predsednika.

Rodil se je leta 1923 v kraju Prvenci pri Markovcih na Štajerskem. Gimnazijo je končal l. 1941 na Ptuju. Med vojno ni smel nadaljevati šolanja, ampak je bil pod nemško okupacijo prisiljen opravljati pomožna dela na železnici, na postajah na Ptuju in v Avstriji. Po opravljenem višjem tečajnem izpitu pomladi 1946 se je jeseni istega leta vpisal na Univerzo v Ljubljani. Študij mu je bil spet prekinjen s služenjem vojaškega roka (1946-48 v Horgošu), po vrnitvi pa ga je nadaljeval na takratni Tehniški visoki šoli v Ljubljani. Vzporedno se je l. 1950 zaposlil na tej šoli kot laborant v VV laboratoriju Inštituta za šibki tok. V začetku 1954 je bil premeščen na Inštitut za elektroniko v Ljubljani (predhodnik sedanjega IEVT, ki je avgusta 1954 postal samostojni zavod); še istega leta se je potem udeležil strokovnega izpopolnjevanja v podjetju Edwards v Angliji. Diplomiral je leta 1956 z nalogo "Konstrukcija in izdelava ionizacijskega vakuumetra s tetrodo" in kmalu postal višji strokovni sodelavec. Doktoriral je na Prirodoslovno-matematični fakulteti v Zagrebu leta 1965 s temo "Preiskovanje stabilnosti omega-trona za kvantitativne meritve parcialnih tlakov pri mikroanalizi residualnega plina v visokem in ultravisokem vakuumu". Leta 1968 je bil imenovan za vodjo oddelka za vakuumsko tehniko in to delo je potem opravljal do upokojitve v letu 1982. Leta 1973 je bil na Fakulteti za elektrotehniko v Ljubljani habilitiran kot docent za področje vakuumске tehnike, leta 1979 pa ga je Prirodoslovno-matematična fakulteta Sveučilišta v Zagrebu imenovala za višjega znanstvenega sodelavca. Kot predsednik je delal v DVTS od leta 1975 do 1982. Leta 1983 je bil na vakuumskem kongresu v Zagrebu skupaj z dr. Ševarcem imenovan za častnega člana zveze JUVAK. Umrl je letos konec septembra doma v Ljubljani, in bil pokopan v krogu družine, sorodnikov in bližjih znancev na Markovskem pokopališču pri Ptuju.

Dr. France Lah se je vedno zavzemal za novosti. Tako je že na začetku svojega službovanja zelo aktivno sodeloval pri oranju ledine na področju vakuumске tehnike v Sloveniji oz. v Jugoslaviji. V njegovem oddelku (na IEVT) so nastajali prvi vakuumски sistemi, se rojevali živosrebrni, pa Piranijevi, Penningovi, B.-Alpertovi merilniki in kalibracijske metode, potekal je razvoj različnih črpalk in razviti so bili številni vakuumски sistemi ter aparature, namensko za najrazličnejše tehnološke postopke po Sloveniji. Poleg strogo razvojno-raziskovalnega dela, ki je večinoma opisano v znanstveno-strokovnih člankih (več kot 62 naslovov), je ves čas deloval še na vzgojnem področju: od učenja mladih kadrov ob delu v laboratorijih, rednih učnih ur na srednji tehniški šoli in na tečajih DVTS do predavanj o vakuumски tehniki na univerzi v okviru podiplomskega študija. V drugi polovici svojega plodnega delovnega obdobja si je veliko prizadeval, da bi postala vakuumistika, kot izrazito interdisciplinarna veda, novo, enakopravno področje v moderni delitvi strokovnih dejavnosti. Trudil se je tudi, da bi prav vakuumски oddelek IEVT dobil pravico umerjanja vakuumskih instrumentov za vso Jugoslavijo.

Dr. Lah je navezal mnoge stike s tujimi tehnološkimi skupinami; bil je aktiven pri snovanju slovenskega vakuumskega centra, jugoslovanske zveze in mednarodne organizacije (IUVSTA). Podpiral je razvojno-raziskovalno delo, kjerkoli je bilo mogoče, in tudi v ta namen pridobival mlajše sodelavce. Poleg aktivnega delovanja v stroki se je trudil tudi za urejanje odnosov v svojem družbenem okolju, tako na Inštitutu (bil je predsednik sveta IEVT, dvakrat predsednik upravnega odbora, predsednik raznih komisij itd.) kot v krajevni skupnosti, kjer je prebival. Osebnostno je bil skromen, preprost, vedno pripravljen pomagati pri reševanju vsakršnih težav in rad se je iskreno veselil uspehov svojih sodelavcev.

Naj ob tej priliki obudimo nekaj spominov nanj. Tisti, ki smo ga poznali, verjetno ne bomo nikdar pozabili,

kako se je vsa leta trudil za afirmacijo DVTS,

kako je vsak dan zjutraj obšel vsa delovna mesta in vsakemu zaposlenemu v oddelku namenil vzpodbudno besedo,

s kako skrbno pisavo je pripravljala službena, društvena in druga poročila,

kako se je veselil prvih števil Vakuumista, ...

In še, in še ...

Njegovi prijatelji in sodelavci se ga bomo spominjali kot dobrega, modrega človeka in kot vztrajnega strokovnjaka, ki je znal zaneti zanimanje za vakuumsko tehniko in za delovanje v društvu.

Andrej Pregelj